

„SZÓLJ URAM, MERT HALLJA A TE SZOLGÁD!”

1Sám 3,10

FARSANG

A farsang kezdete január 6. vízkereszt napja, az utolsó pedig a húsvét előtti negyvenedik nap, azaz húshagyókedd. A tél elmúlása feletti örömmek hangot is adtak régen; a mai, sokszor szokványos farsangi bálokkal ellentétben igen színesen múltatták a hosszú téli estéket. A nagyobb felvonulásos, maszkos alakoskodó farsangok megtartása inkább a farsang utolsó néhány napjára jellemző. Ilyenkor legkülönbébb alakok képét öltötték magukra, mint például koldus, menyasszony, borbély, vándorárus, medve. Betyár, katona és így tovább.

Az egész időszakban játszott dramatikus játékok, mókázások, csintalanságok színtere a fonó volt. Ez jó alkalom volt a fiatalok ismerkedésére. Három játékot említek most. Gyakran előforduló játék a halottas. A halottat – a telet- szalmabábu, döglött állat, vagy lefelé fordított teknő (koporsó) jelenítette meg. Sokszor ki is végezték, igen vaskos beszédet mondtak a „ravatala” felett, majd kivitték a falu végére.

Egy másik gyakori szokás a lakodalmas játék. A leányok férfinak, a legények nőnek öltöztek, ott volt az elmaradhatatlan vőfély is a menetben. A kissé rongyos társaság aztán nagy derűtséget okozva járta végig a fonókat.

Rég elfeledett játék Konc király és Cibere vajda küzdelme. A farsang és a böjt küzd itt egymással: vízkeresztkor Konc király győz, lehet húst enni, húshagyókor Cibere, megkezdődik a böjt. A húsos és a böjti ételek viaskodnak egymással, ezt takarja elnevezésük is. (Forrás: Képmás magazin, V. évf. 2. szám, 2004. február 9. oldal, Gróhné Illés Ildikó)

Február 2. Gyertyaszentelő Boldogasszony

Jézust születése után a negyvenedik napon bemutatták a templomban és ott Simeon világosságnak magasztalta, ki megvilágosítja a pogányokat.

Már a 4. században Jeruzsálemben ünnepelték, csakhamar nyugaton is elterjedt. A Karácsony rendszeresítésével vált Mária-ünnepé (Rómában a Sancta Maria Major bazilika stációs ünnepe).

Az ünnepet a gyertyaszentelés (a megszentelt világosság) és a körmenet teszi különösen ünnepélyessé. A gyertyák megáldása a 10. században, Galliában kezdődött. A körmenetnek bűnbánati jellege van.

A pogány népszokások és a katolikus vallásgyakorlat

Farsang vége a báloktól hangos: a szigorú nagyböjt előtt az önfeledt szórakozás ideje ez a pár nap. Az elmúlt években egyre több egyházi szervezésű mulatságon is elbúcsúztathatjuk a telet, és várhatjuk a tavaszi kikeletet. Az eredetileg pogány népszokás és a katolikus vallásgyakorlat kapcsolatáról Barna Gábor néprajzkutatót, a Szegedi Tudományegyetem tanszékvezető docensét kérdeztük.

A vízkeresztől hamvazószerdáig terjedő kötött időszakot, tulajdonképpen a rövidebb egyházi évközi időt nevezzük farsangnak, amely igen ősi szokásrendből táplálkozik. Már a kereszténységet megelőzően a mérsékelt égöv országaiban mindenütt együtt járt ez a terminus a telet lezáró, tavaszt kezdő rítusokkal, zajos multságokkal, bőséges evés-ivással.

- *Az egyház hosszú évszázadokon át üldözte a pogány szokásokat, így a farsangolást is. Később azonban - megtisztítva e hagyományokat - megpróbálta kereszténnyé tenni. Az egyház tehát elfogadta, hogy böjtelő idején a vidámság, az egészséges életöröm uralja a lelkeket. A vallási tradíció, az egyházi előírások és a liturgia azután valójában egymás mellett, szoros kölcsönhatásban élt a néphagyománnyal: ebben az időszakban olvassuk az evangéliumban a kánai menyegző történetét Jézus első csodatételéről, amikor borrá változtatja a vizet. De ekkor van Mária eljegyzésének ünnepe is, amelyet a népi vallásgyakorlatban felújítva még ma is több helyütt megtalálunk: a Nógrád megyei Magyarnándorban sokak által kedvelt ünnepi alkalom. Erre a két evangéliumi történetre emlékezvén faluhelyen a lakodalmak többségét farsang idején tartották-* meséli Barna Gábor.

Az újjáéledő természet mintájára a farsangolás fő motívuma a párválasztás és a házasság volt, így azok a leányok, akik farsang végén pártában maradtak, bizony nem kerülhették el a kicsúfolást. A városi embernek a farsang leginkább az álarcos bálokat jelenti. Már Mátyás király idejéből ismerünk feljegyzéseket a farsangi álarcviselésről és állatalakoskodásról, egy XVII. századbeli ismeretlen krónikás pedig így ír: "Az ördögnek szánt ünnep ez, az esztendőnek olyan időszaka, amikor az emberi bolondságok elemi erővel törnek elő. S úgy tetszik, mintha az emberek szégyellnék kicsapongásaikat, ezért rejtik el ábrázatukat álorca alá..." A maskarák hajdanán megszemélyesítették a telet, a tavaszt és az úgynevezett vegetációs démonokat, visszautalva a kereszténységet megelőző idősakra - gondoljunk csak a máig élő busójárás hagyományának ijesztő maskaráira. Az álarcok a gonosz, rontó szellemek megtévesztésére és elriasztására szolgáltak, némelyiknek viszont a termékenység előidézésére varázshatalmat tulajdonítottak. Ugyanakkor maszk nélkül is megjelenik a tél és a tavasz küzdelme, a farsang és a nagyböjt elkülönülése, a néphagyomány szavaival: "Konc vajda és Cibere vajda harca". Már maga a farsang szó is jól tükrözi az ünnep értelmét: a német böjtöl, koplalból eredeztethető. Farsang tehát a szigorú nagyböjt előtti lakmározások ideje is: a kiadós, sokféle étel- és italfogyasztással jelképesen a természetet kívánták hasonlóan bőséges termésre készíteni. A farsangi napoknak vannak jellegzetes tájnyelvi elnevezései, például a farsangvasárnapot megelőző kövér- vagy zabálócsütörtök, utalva a farsangi ételek elkészítésének kezdetére. Húshagyókedd, farsang utolsó napja pedig a hosszú böjt kezdetét jelzi. A hamvazó- vagy böjtfogadószerda a böjt megkezdésének első napja. A csonkacsütörtök elnevezés arra utal, hogy ezen a napon még elfogyaszthatták a farsangi ételmaradékot. A böjtös negyven napban az egyház tiltotta a vigadozást, még a lakodalmat is, hogy megtisztult testtel és lélekkel várják az emberek a húsvétot, a megváltó Krisztus feltámadását. Gazdagság és szegénység, dúskálás és koplalás, mulatozás és lelki elcsendesülés jellemzi tehát farsang és nagyböjt találkozását.

- *Farsang utolsó három napjában - vagy ahogy a nép mondja: farsang farkában - rendezték országszerte a legnagyobb táncmultságokat. A tobzódás ellensúlyozására azonban mind a mai napig a legtöbb templomban lelkigyakorlatokat és szentségimádást*

tartanak, jóllehet ezek a "szentséges" ájtatosságok a II. vatikáni zsinat után erősen háttérbe szorultak. Amerre a farsangi szokásokról kérdezősködtem, többnyire ezt a választ kaptam: "Aki legény éjjel, legyen legény nappal is!" - vagyis aki hajnalig jót mulat a bálon, annak bizony másnap illik elmennie a délutáni szentségimádásra - mondja a néprajzkutató.

G.A.A., Új Ember, 2004.02.15.

Február 10. Hamvazószerda

A húsvétot megelőző negyvennapos nagyböjt kezdete, a hamvazószerda idén február 10.-ére esik. A nagyböjt a keresztények számára bűnbánati időszak, amely alkalmat ad a lemondásra, a hitben való elmélyülésre és kiengesztelődésre, hogy méltóképpen felkészülhessenek Jézus Krisztus feltámadásának, a húsvétnek a megünneplésére.

Hamvazószerda abból az ősi hagyományból ered, hogy a hívők a vezeklés részeként hamut szórtak a fejükre. Ennek emlékét a mai napig őrzi a szertartás: az előző évben megszentelt és elégetett barka hamujából a pap ezen a napon (és nagyböjt első vasárnapján) keresztet rajzol a hívek homlokára, miközben ezt mondja: *Emlékezzél, ember, hogy porból vagy és porrá leszel!* A hamu egyszerre jelképezi az elmúlást és a megtisztulást.

Mivel a vasárnapokat az Egyház nem számítja böjti napnak, a VII. század óta szerdai nappal kezdődik a nagyböjt, így hamvazószerdától húsvét vasárnapig a böjti napok száma éppen negyvenet tesz ki.

Miért éppen negyven napig tart a nagyböjt? A Szentírásban számos esemény kapcsolódik a negyvenes számhoz, ami ezeknek a jelentőségét hangsúlyozza. Jézus Krisztus nyilvános működésének megkezdése előtt negyven napot töltött a pusztában. Negyven napig tartott a vízőzön, negyven évig vándorolt a pusztában a zsidó nép, Mózes negyven napig tartózkodott a Sínai hegyen és Jónás próféta negyven napos böjtöt hirdetett Ninivében.

A böjt vallásos gyakorlata a figyelem középpontjába állítja a bűnbánat, a megtisztulás, az áldozat és a könyörgés fontosságát, jelzi az ember Isten iránt tanúsított szeretetét és az érte való áldozatvállalását. Nagyböjtben a keresztények különös figyelmet fordítanak a szegények megsegítésére is.

Az Egyház hamvazószerdára és nagypéntekre szigorú böjtöt rendel: a 18 és 60 év közötti híveknek csak háromszor lehet étkezniük és egyszer jóllakniuk. E két napon és nagyböjt többi péntekén 14 évesnél idősebb tagjait arra kéri az Egyház, hogy a böjti fegyelem részeként ne fogyasszanak húst.

Teréz anya: Az élet himnusza

Az élet egyetlen - ezért vedd komolyan!
Az élet szép - csodáld meg!
Az élet boldogság - ízleld!
Az élet álmom - tedd valósággá!
Az élet kihívás - fogadd el!
Az élet kötelesség - teljesítsd!
Az élet játék - játszd!
Az élet vagyon - használd fel!
Az élet szeretet - add át magad!
Az élet titok - fejtse meg!
Az élet ígéret - teljesítsd!
Az élet szomorúság - győzd le!
Az élet dal - énekeld!
Az élet küzdelem - harcold meg!
Az élet kaland - vállald!
Az élet jutalom - érdemeld ki!
Az élet élet - éljed!

Isten éltesse mindazokat, akik ebben a hónapban ünneplik név és születésnapjukat!

*Az **egyházadó** (egyházközségi hozzájárulás) a templomot segíti.
Milyen jó volna, ha támogatnánk egyházközségünket!
Számlaszámunk: **11718000-20382870** Csekken is fizethető!
Csekk a templom bejáratánál található*

Készüljünk a szentmisére

Vasárnapi olvasmányok

7. vasárnap: Évközi 5. vasárnap

Iz 6,1-2a.3-8 Zsolt 137 1Kor 15,1-11 vagy: 1Kor 15,3-8.11 Lk 5,1-11

14. vasárnap: Nagyböjt 1. vasárnap

MTörv 26,4-10 Zsolt 90 Róm 10,8-13 Lk 4,1-13

21. vasárnap: Nagyböjt 2. vasárnap

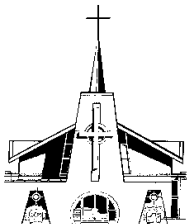
Ter 15,5-12.17-18 Zsolt 26 Fil 3,17-4,1 Lk 9,28b-36

28. vasárnap: Nagyböjt 3. vasárnap

Kiv 3,1-8a.13-15 Zsolt 102 1Kor 10,1-6.10-12 Lk 13,1-9

Hirdetés

Angol és olasz egyéni nyelvoktatást, korrepetálást vállalok gyermekek és felnőttek részére!
Érdeklődni lehet: Konyárné Horvát Zita; tel: 06/20-7704925

Árpád-házi Szent Margit Plébánia liturgikus lapja. 1182 Budapest Fogaras u. 16.
Telefonszám: 292-46-63; Faxszám: 297-54-17; www.szentmargit.hu
A plébánia e-mail címei: ibenke@mail.interware.hu; fogaras4@t-online.hu
Bankszámlaszám: 11718000 – 20382870 (OTP Bp. XVIII.)
Felelős szerkesztő: Benke István c. apát, plébános